

TLAČOVÁ SPRÁVA –

Nová reforma zhoršuje postavenie neformálnych opatrovateľov, a ohrozuje terénnu opatrovateľskú službu.

KOS upozorňuje, že nový systém síce prináša neformálnym opatrovateľom viac slobody, zároveň však vytvára finančný nepomer medzi odbornou pomocou poskytovanou doma a ambulantnou starostlivosťou.

Ak štát chce, aby odkázaní ľudia zostávali čo najdlhšie doma, musí tomu zodpovedať aj financovanie. Nové pravidlá však pri najvyšších stupňoch odkázanosti vytvárajú výrazne vyššiu podporu pre pobytovú a ambulantnú službu než pre domácu opatrovateľskú službu poskytovanú priamo v domácnosti.

Včerajšia TB MPSVR SR priniesla mnohé pozitívne zmeny vrátane toho, že pán minister Erik Tomáš plní sľub daný KOS tým, že plánuje zachovať ochranu príjmu opatrovateľa ešte mesiac po smrti opatrovaného. Ďakujeme.

Avšak celá reforma od januára 2027 zásadne mení financovanie pomoci odkázaným ľuďom a peniaze už nebudú patriť opatrovateľovi, ale odkázanej osobe, ktorá z nich zabezpečuje potrebnú pomoc. Komora opatrovateľiek Slovenska upozorňuje, že za pozitívnymi zmenami reformy zostal skrytý problém, ktorý sa naplno ukáže až pri rozhodovaní rodiny, **ako zabezpečiť kontinuálnu pomoc človeku vo IV. alebo V. stupni odkázanosti, predovšetkým v menších obciach.**

Nová úprava zavádza príplatok k príspevku na pomoc pri odkázanosti, ktorý patrí len tým, ktorí budú využívať služby ambulantného zariadenia. **Na terénnu opatrovateľskú službu poskytovanú priamo v domácnosti sa nevzťahuje. Nevzťahuje sa ani na rodinu s neformálnym opatrovateľom – toho priam vylučuje.**

Výsledok je jednoduchý: **pri IV. stupni má odkázaný 90 eur na domácu opatrovateľskú službu oproti až 489 eurám pri ambulantnej službe. Pri V. stupni má 270 eur oproti až 599 eurám. Rozdiel môže predstavovať až 399 eur mesačne.**

Pri ekonomicky oprávnených nákladoch na hodinu terénnej opatrovateľskej služby **predstavuje 90 eur ani nie 8 hodín mesačne — necelú polhodinu denne** iba počas pracovných dní.

Reforma po prvý raz dovoľí opatrovateľke pracovať bez sledovania príjmu. „Možnosť pracovať považujeme za jeden z najväčších prínosov reformy. Ale právo pracovať je také reálne, ako je reálna služba, ktorá vás pri opatrovanom človeku nahradí. Ak tá služba nie je, zostáva právo na papieri,“ vysvetľuje Ždiľová.

„Ak máte imobilnú mamu a chcete pracovať, a zároveň chcete aby prijímala starostlivosť doma, alebo ju nemáte kam/ ako voziť do ambulantného zariadenia, na profesionálnu opatrovateľskú službu máte pri IV. stupni 90 eur+768,50eur. Ak ju budete voziť do ambulantného zariadenia a splní podmienky príplatku, a vy nebudete neformálny opatrovateľ, môže byť na túto službu k dispozícii až o 399 eur viac. Za toho istého človeka s tým istým stupňom odkázanosti. Je to dvojité meter. Pýtame sa, prečo má byť pomoc, ktorá príde za človekom domov, podporovaná menej,“ hovorí Iveta Ždiľová, podpredsedníčka Komory opatrovateľiek Slovenska.

Novinkou zároveň je, že neformálnym opatrovateľom už **nemusí byť príbuzný ani človek žijúci s odkázanou osobou v spoločnej domácnosti. Môže ním byť iná plnoletá a zdravotne spôsobilá osoba spĺňajúca zákonné podmienky.** Samotné poskytovanie neformálnej starostlivosti jej nezakladá nárok na dovolenku, náhradu mzdy pri PN, výpovednú dobu či odstupné ako pri pracovnom pomere. Pri IV. a V. stupni je 768,50 eur časťou príspevku odkázanej osoby určenou na neformálnu starostlivosť. **Zákon pritom nestanovuje minimálnu mesačnú ani hodinovú odmenu človeka, ktorý túto starostlivosť reálne vykonáva.**

„768,50 eur znie dobre, kým si neuvedomíme, že to nie je zákonom garantovaná mzda opatrovateľa. Je to časť dávky odkázanej osoby. A keďže opatrovateľom už nemusí byť príbuzný, musíme sa začať pýtať

aj na to, aké pracovné a sociálne podmienky vytvárame ľuďom, od ktorých očakávame každodennú starostlivosť,“ upozorňuje Ždiľová.

Choroba opatrovateľa ukáže ďalší problém – kto ho nahradí. Zákon počíta s tým, že počas hospitalizácie alebo iného vážneho dôvodu môže byť najviac 30 po sebe nasledujúcich dní zabezpečená náhradná „odľahčovacia“ starostlivosť v pobytovom zariadení, alebo 360h v ambulantnou formou alebo cez domácu terénnu opatrovateľskú službu(TOS). Ak takú službu rodina vôbec nájde. **V mnohých regiónoch je práve dostupnosť komunitných služieb, TOS a denného stacionára, najslabším článkom systému.**

KOS nechce iba pomenovať problém. Navrhuje riešenie pre terénne služby. Nová právna úprava umožňuje obciam **spolupracovať prostredníctvom združenia obcí alebo spoločného obecného úradu.** Práve spoločné zabezpečovanie opatrovateľskej služby môže byť riešením najmä pre malé obce. Päť či sedem susedných obcí už dokáže vytvoriť tím opatrovateľiek, zabezpečiť zastupovanie, plánovať trasy medzi domácnosťami a vytvárať stabilnejšie pracovné úväzky. *„V obci s tromi klientmi stabilný tím nevytvoríte. Ak sa však spojí niekoľko obcí, môžete zamestnať opatrovateľky na normálne pracovné úväzky a zabezpečiť zastupovanie. Spájanie obcí je cesta, ktorú zákon otvoril. Financovanie však musí byť stabilné a počítať aj s realitou terénu – opatrovateľka sa musí medzi jednotlivými domácnosťami presúvať,“* hovorí Ždiľová.

Čo Komora opatrovateľiek Slovenska žiada

- 1. Odstrániť finančné zvýhodnenie ambulantnej služby oproti opatrovateľskej službe doma.** Ak štát vytvoril osobitný príplatok na ambulantnú službu, žiadame obdobný mechanizmus aj pre opatrovateľskú službu poskytovanú v domácnosti.
- 2. Stanoviť minimálne pravidlá odmeňovania neformálneho opatrovateľa.** Ak zákon počíta s poskytovaním starostlivosti za odmenu, musí byť jasné, akú minimálnu ochranu má človek, ktorý ju poskytuje.
- 3. Zabezpečiť, aby financovanie terénnej služby reálne pokrývalo aj presuny opatrovateľiek medzi domácnosťami.** Bez toho nebude spoločné poskytovanie služby viacerými obcami fungovať.
- 4. Súbežne s finančnou reformou budovať kapacity ambulantných a terénnych služieb.** Bez dostupných rôznych foriem služby zostane možnosť neformálneho opatrovateľa pracovať pre mnohé rodiny iba teoretická.

„Ak má reforma podporovať život odkázaného človeka doma, musí byť pomoc, ktorá príde za ním domov, minimálne rovnako dostupná ako pomoc, za ktorou musí cestovať do zariadenia. Inak hovoríme o podpore domácej starostlivosti iba na papieri,“ uzatvára Ždiľová.

Bratislava, 15. 9. 2026

Mgr. Iveta Ždiľová,

podpredsedníčka Komory opatrovateľiek Slovenska

www.komoraopatrovateliek.sk

(odoslané mailom na adresu vsv@nrsl.sk na vedomie členom sociálneho výboru NR SR, dňa 15.9.2026)